

УДК 37.018.43:004.771:616.6:616.89-088:617(477.84)
DOI 10.11603/me.2414-5998.2020.3.11136

А. Д. Беденюк

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1649-7886>

С. Й. Гриценко

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6422-093X>

В. Б. Доброродній

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5915-6390>

А. Є. Бурак

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2899-6594>

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ОНЛАЙН-СЕМІНАРІВ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ № 1 З УРОЛОГІЄЮ, МАЛОІНВАЗИВНОЮ ХІРУРГІЄЮ ТА НЕЙРОХІРУРГІЄЮ ІМЕНІ Л. Я. КОВАЛЬЧУКА

A. D. Bedeniuk, S. Y. Grytsenko, V. B. Dobrorodniy, A. Ye. Burak

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

EXPERIENCE OF CONDUCTING DISTANCE ONLINE SEMINARS DURING QUARANTINE AT THE L. YA. KOVALCHUK DEPARTMENT OF SURGERY NO. 1 WITH UROLOGY, MINIMALLY INVASIVE SURGERY AND NEUROSURGERY

Анотація. У статті розглянуто первинний досвід проведення дистанційних онлайн-семінарів на кафедрі хірургії № 1 з урологією, малоінвазивною хірургією та нейрохірургією ім. Л. Я. Ковальчука. Аналіз проведеної роботи показав ряд суттєвих переваг та деяких недоліків такої форми навчання. Найбільшою перевагою є можливість персонального мультимедійного доступу до пропонуванних матеріалів під час семінарського онлайн-обговорення теми заняття. Використання чату програм дозволяє студентам інтерактивно брати участь у дискусії, ставити питання, а також викладачеві робить можливим надавати доступ до файлів, протоколів лікування та поширювати посилання на інтернет-ресурси, актуальні для заняття. Явним суттєвим недоліком проведення онлайн-семінару залишається відсутність можливості виконувати практичні та комунікативні навички роботи біля ліжка хворого. Проведення дистанційних онлайн-семінарів може бути окремим пунктом у забезпеченні якості надання освітніх послуг в умовах пандемії для вищих медичних шкіл України.

Ключові слова: дистанційне навчання; онлайн-семінар; хірургія.

Abstract. The article considers the initial experience of conducting distance online seminars at the L. Ya. Kovalchuk Department of Surgery No.1 with Urology, Minimally Invasive Surgery and Neurosurgery. The analysis of the conducted work showed a number of significant advantages and some disadvantages of this form of education. The biggest advantage is the possibility of personal multimedia access to the proposed materials during the online seminar discussion of the lesson topic. The use of chat programs allows students to interactively participate in discussions, ask questions and also makes it possible for the teacher to provide access to files, treatment

an online seminar is the separate point in ensuring the quality of educational services in a pandemic for higher medical schools in Ukraine.

Key words: distance learning; online seminar; surgery.

Вступ. Імпульсивний розвиток інформаційних технологій та ІТ-сфери загалом диктує вищим навчальним закладам нові виклики для вдосконалення та пропонує ряд революційних можливостей для покращення навчального процесу [1,

2]. Пандемія COVID-19, котра вразила всі сфери нашої життєдіяльності, внесла свої деструктивні зміни в навчальний процес вищих медичних шкіл України та й цілого світу. В одній із своїх промов Джон Кеннеді сказав: «Китайці використовують

© А. Д. Беденюк, С. Й. Гриценко, В. Б. Доброродній, А. Є. Бурак

два ієрогліфи для написання слова «криза»: один означає «небезпека», інший – «можливість». Під час кризи пам'ятай про безпеку, але розпізнавай можливості».

Мета статті – проаналізувати первинний досвід проведення дистанційних онлайн-семінарів на кафедрі хірургії № 1 з урологією, малоінвазивною хірургією та нейрохірургією ім. Л. Я. Ковальчука. Окреслити переваги та недоліки такої форми дистанційного навчання.

Теоретична частина. Під час ще триваючої пандемії COVID-19 навчання в Тернопільському національному медичному університеті було переведено на дистанційну форму [3]. Припинення навчання на клінічних базах університету стало критичним для становлення майбутніх лікарів. Оскільки навички спілкування, обстеження пацієнта, роботу в стаціонарі біля ліжка хворого ніяк не можна перевести в дистанційну форму. Запровадження всеукраїнського карантину дало імпульс для вдосконалення дистанційної форми навчання. В провідних прогресивних університетах країни (Український католицький університет, Києво-Могилянська академія та інші) викладачі проводили дистанційні заняття зі студентами, використовуючи різноманітні інтернет-платформи [1, 2].

Виконуючи розпорядження адміністрації нашого університету щодо дистанційного навчання, на нашій кафедрі поряд із розсиланням завдань та

онлайн-тестування в системі MOODLE студентам також вибірково та добровільно пропонували провести онлайн-семінар на платформах програм Skype або Zoom (рис. 1). Слід зауважити, що лише близько 10 % груп висловили зацікавлення та бажання в проведенні такої форми навчання. Поодинокі студенти груп, котрі не проявляли ініціативи щодо проведення дистанційних онлайн-семінарів, звертались в електронній формі щодо роз'яснення незрозумілих їм питань.

Аналіз проведеної роботи показав ряд суттєвих переваг та деяких недоліків такої форми навчання. Найбільшою перевагою є можливість персонального мультимедійного доступу до пропонованих матеріалів під час семінарського онлайн-обговорення теми заняття. Під час обговорення викладач на платформі програм Skype або Zoom має можливість відтворювати для учасників відео операцій, фото клінічних випадків тощо. Використання чату даних програм дозволяє студентам інтерактивно брати участь у дискусії, ставити питання, а також викладачеві робить можливим надавати доступ до файлів, протоколів лікування та поширювати посилання на інтернет-ресурси, актуальні для заняття. На нашу думку, така форма проведення заняття має суттєву перевагу над традиційним заняттям на кафедрі, оскільки дає змогу вповні та персонально отримати доступ до інформації, яку поширює викладач.

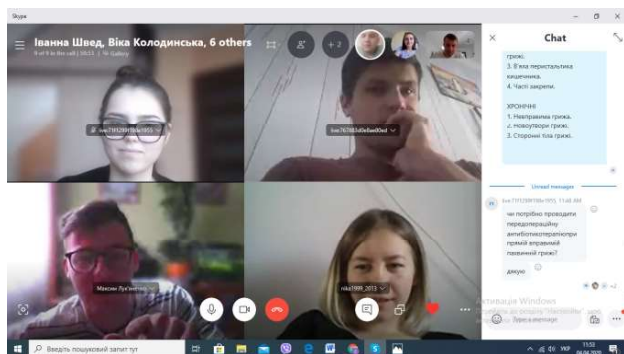

Рис. 1. Дистанційний онлайн-семінар.

Традиційним для студентів, котрі займаються на нашій кафедрі, є відвідування операційного відділення. Під час перебування обмеженої кількості студентів в операційних не завжди вдається побачити хід оперативного втручання, а також пояснити кожен деталь операції. Під час онлайн-семінару викладач має можливість провести трансляцію запису тої чи іншої операції та розібрати зі студентами її хід та різні особливості. Ба більше, студентам, як правило, можна демонструвати

кілька оперативних втручань за одне заняття, тим самим збільшуючи їх обізнаність у різноманітних традиційних та сучасних методиках хірургічного лікування тої чи іншої хвороби.

Серед інших переваг можна виділити такі: гнучкість у виборі часу та місця проведення дистанційного онлайн-семінару, підвищення ефективності через полегшення доступу до величезного об'єму інформації, економічна вигідність проведення таких форм навчання (студенти та викладач працю-

ють вдома, без потреби в обслуговуванні багатьох будівель), тим самим дотримуються вимог карантину та персональне оцінювання знань студентів.

Явним суттєвим недоліком проведення онлайн-семінару залишається відсутність можливості практикувати практичні та комунікативні навички роботи біля ліжка хворого. Серед інших недоліків можна виділити такі: відсутність соціального контакту між студентами та викладачем, дистанційний контроль знань не може контролювати чи регулювати такі дії, як обман чи списування студентів.

Загалом аналіз літератури, яка пояснює переваги та недоліки дистанційного навчання, говорить про необхідність його впровадження у вищій освіті для викладачів, адміністраторів та студентів, щоб користуватися всіма перевагами, які впливають із його прийняття та впровадження.

Висновки та перспективи подальших досліджень. 1. Первинний досвід нашої кафедри в про-

веденні онлайн-семінарів оголив слабку мотивацію студентів під час карантину до більш посиленних форм дистанційного навчання.

2. Проведення дистанційних онлайн-семінарів може бути окремим пунктом у забезпеченні якості надання освітніх послуг в умовах пандемії для вищих медичних шкіл України.

3. Позитивні якості дистанційних онлайн-семінарів можуть бути рекомендовані для доповнення навчання студентів на клінічних кафедрах після виходу з карантину, проте потрібно забезпечити можливість для індивідуального застосування та використання мультимедійних засобів ретрансляції (ноутбук, проектор, якісний інтернет-зв'язок) для студентів та викладачів.

Перспективою є розробка детальних механізмів та алгоритмів зворотного зв'язку зі студентами, а також критеріїв об'єктивного оцінювання знань в умовах дистанційного навчання.

Список літератури

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару (Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.

2. Кадемія М. Ю. Дистанційне навчання у віртуальному університеті як спосіб доступу до якісної освіти / М. Ю. Кадемія, В. О. Уманець // Відкрите освітнє

е-середовище сучасного університету. – 2018. – № 2. – С. 192–198.

3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466; зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. за № 703/23235.

References

1. (2017). *Dystantsiine navchannia yak suchasna osvitiia tekhnolohiia: materialy mizhvuzivskoho vebinaru [Distance learning as a modern educational technology: materials of the interuniversity webinar]*. Lishchynska, L.B. (Ed.). Vinnytsia: VTEI KNTEU [in Ukrainian].

2. Kademiia, M.Yu., & Umanets, V.O. (2018). *Dystantsiine navchannia u virtualnomu universyteti yak sposib dostupu do yakisnoi osvity [Distance learning in a virtual university as a way to access quality education]*. *Vidkryte osvitiie e-seredovyshe suchasnoho universytetu – Open educa-*

tional e-environment of a modern university – Open Educational e-environment of a Modern University, 2, 192-198 [in Ukrainian].

3. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia" [On approval of the Regulation on distance learning: order of the Ministry of Education and Science of Ukraine]*. of April 25, 2013 No. 466; registered with the Ministry of Justice of Ukraine on April 30, 2013 under No. 703/23235 [in Ukrainian].

Отримано 04.06.20
Рекомендовано 08.06.20

Електронна адреса для листування: grytsenko_s@tdmu.edu.ua